

Smittskyddsläkarens årsrapport för Kronobergs län 2024

I slutet på juni upptäcktes ett fall av mässling på Centrallasarettet i Växjö. Patienten var smittad utomlands och hade blivit inlagd på grund av sina besvär. Då mässling är en luftburen smitta som sprids lätt inleddes en omfattande smittspårning så snart diagnosen misstänktes. Personal och patienter som var exponerade och osäkra på om de haft sjukdomen eller blivit vaccinerade erbjöds provtagning och postexpositionsprefylax. Inom tre dygn efter exposition kan man ge vaccin för att minska risken att insjukna om man inte har skydd mot mässling sedan tidigare. Immunoglobulin kan ges upp till sex dygn efter att en person utan säker immunitet utsatts för smitta.

Tack vare ett mycket bra samarbete med berörda verksamheter samt Vårdhygien och Mikrobiologen smittspårades över 200 individer på några enstaka dagar. Personal som var osäker på sin immunitet kunde få snabba svar och i de flesta fall fortsätta vara i tjänst, de som behövde profylax fick det inom utsatt tid. Personal inom vården uppmanades vara extra uppmärksamma på mässling och provta frikostigt vid misstanke. Inga sekundärfall konstaterades.

I september konstaterades ett fall av påssjuka hos en patient som också varit utomlands och sannolikt blivit smittad där. Påssjuka är numera liksom mässling en ovanlig diagnos i Sverige på grund av hög vaccinationstäckning (kombinationsvaccin mot påssjuka, mässling och röda hund ges inom barnvaccinationsprogrammet). Påssjuka orsakas av ett virus som angriper körtelvävnad. Påssjuka kan överföras till andra genom droppsmitta alternativt som direkt eller indirekt kontaktsmitta. Inkubationstiden är vanligen 16-18 dagar men kan variera mellan 12-25 dagar. Av dem som smittas blir endast cirka hälften sjuka. Sjukdomen börjar vanligen med feber och tilltagande ömhet och svullnad över parotiskörtlarna. Körtlarna på båda sidorna av ansiktet brukar angripas och svullnaden är i regel tydligt synlig. I okomplicerade fall brukar tillståndet läka ut på cirka en vecka.

Eftersom det inte finns någon effektiv postexpositionsprefylax för påssjuka så innebär smittspårningen istället att kartlägga individer som kan ha exponerats för smitta och informera dem om att söka vård direkt vid symptom. Även vården fick information om att vara uppmärksamma på fler fall. Totalt upptäcktes ytterligare 10 fall av påssjuka under hösten, samtliga fall har koppling till varandra. Ingen blev allvarligt sjuk eller behövde läggas in på sjukhus.

Gonorré har ökat i Kronoberg senaste åren och även 2024 var det fortsatt många fall (36 fall) även om det inte var någon större ökning jämfört med 2023, för mer information se nedan under rubriken gonorré. För att försöka minska spridningen av gonorré har flera insatser gjorts under året. Förutom information i olika kanaler både lokalt och nationellt (ökning av gonorré ses i flera regioner) så har bland annat arbete med att förenkla och förbättra egenprovtagningen påbörjats i Kronoberg. Under våren 2025 kommer även en utbildning om sexuellt överförbara sjukdomar att hållas för primärvården.

Nedan följer kommentarer till flertalet av de allmänfarliga och de anmälningspliktiga sjukdomarna som diagnostiserats i Kronoberg under 2024, i bokstavsordning. På sista sidan finns en tabell som ger en överblick över utvecklingen av antalet fall av respektive sjukdom. Covid-19 ingår inte i denna årsrapport.

Mpox (apkoppor)

Inga diagnostiserade fall 2024. Sedan 2022 har drygt 20 personer vaccinerats mot Mpox i Kronoberg.

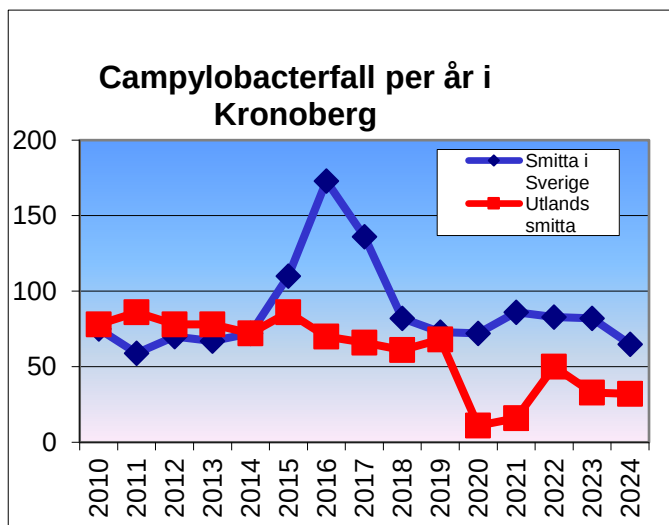
Campylobacter

Totalt konstaterades 97 fall i Kronoberg under 2024. Av dessa var två tredjedelar smittade i Sverige.

Antalet inhemskt smittade ligger på ungefär samma nivå som senaste åren och påverkades inte heller av pandemin. Toppen 2016-2017 var kopplat till svensk färsk kyckling och det är fortsatt en relativt vanlig smittkälla gällande de inhemska fallen.

Då resandet efter pandemin åter ökat ses fler fall som smittats utomlands även om det inte är riktigt lika många som före pandemin. Majoriteten av dessa smittades i samband med resor inom Europa där Spanien var landet som oftast uppgavs som sannolikt smittland med 12 fall.

För att minska risken att smittas av campylobacter är det viktigt att tänka på köks- och handhygien när man lagar mat, exempelvis hanterar rå kyckling.

Cryptosporidium

Cryptosporider är protozoer som främst sprids via vatten. Typiska symptom är vattniga diarréer och buksmärtor. Inkubationstiden är normalt cirka en vecka och de flesta tillfrisknar spontant inom någon enstaka vecka. I vissa fall kan dock besvären vara långvariga och mer besvärliga.

Under 2024 diagnostiserades 17 fall i Kronoberg, av dessa bedömdes 11 vara smittade i Sverige.

Denguefeber

Ett fall har anmälts 2024, smittad i Thailand.

Echinokockinfektion

Ett fall har anmälts 2024, sannolikt smittad i Syrien.

EHEC

Under 2024 diagnostiserades nio fall av EHEC i länet, vilket är något färre än åren dessförinnan. Alla utom ett fall var sannolikt smittade i Sverige och det är samma trend som i landet som helhet med allt fler inhemskt smittade. Förutom fall där man misstänker koppling till gårdar och djur finns EHEC nu också i matkedjan och det vanligaste är enstaka fall där ingen säker smittkälla kan påvisas. Alla fall som smittats i Sverige följs upp bland annat med en enkät för att om möjligt hitta samband med exempelvis intag av samma livsmedel.

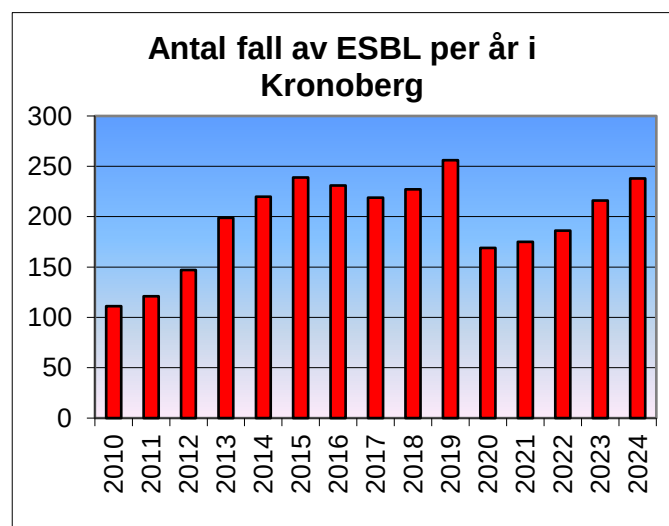
Entamöba histolytica

Inget fall har anmälts 2024.

ESBL och ESBL-carba

Under 2024 anmäldes 238 fall av ESBL-bildande tarmbakterier i Kronoberg, vilket innebär att antalet fall är tillbaka på ungefär samma nivå som före pandemin.

Man skiljer ut ESBL-carba, dvs de bakteriestammar som även utvecklat resistens mot karbapenemer. Under 2023 anmäldes nio fall av ESBL-carba i vårt län.

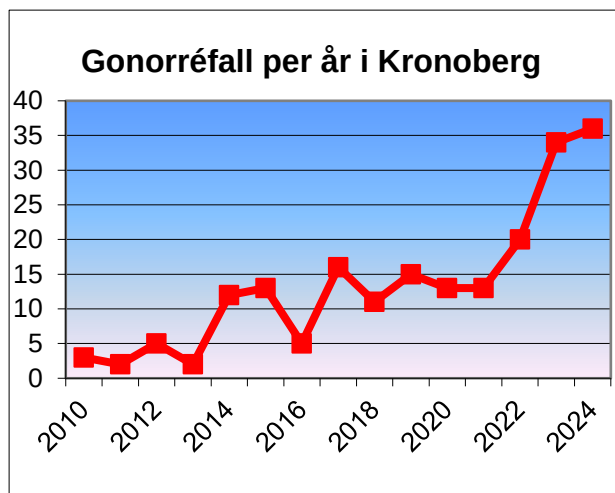

Giardia lamblia

Av de nio fall som diagnostiserades 2024 i Kronoberg hittades sju i samband med utredning av sjukdomssymptom. Resterande fall upptäcktes i samband med smittspårning. Screening av giardia hos förskolebarn ingår i hälsoundersökningen av nyanlända. Endast två av de nio fallen bedömdes vara smittade i Sverige.

Gonorré

Antalet gonorréfall per år är fortsatt högt både i Sverige som helhet men även i vårt län. Nationellt är det framför allt storstadsregionerna som har en hög incidens men även en del mindre regioner ser en ökning. Skåne rapporterade en kraftig ökning redan 2022. I Kronoberg har fallen mer än fördubblats senaste 5 åren, under 2024 diagnostiserades 36 fall. Av de 36 fallen var 30 smittade i Sverige. Det var fler män (26 fall) som smittats än kvinnor (10 fall). Vanligaste smittvägen i Kronoberg är fortsatt heterosexuell smitta gällande gonorré.

Hepatit A

Ett fall anmäldes under 2024 i Kronoberg. Patienten smittad i Uganda. Inga sekundärfall.

Hepatit B

Under 2024 diagnostiserades åtta nya fall i Kronoberg, vilket är ungefär samma antal som de senaste åren. Alla fall var sannolikt smittade innan ankomst till Sverige. Inget fall av akut hepatit B diagnostiserades 2024, utan alla fall bedömdes vara kronisk hepatit B.

Hepatit C

Under 2024 anmäldes 19 nya fall av akut eller kronisk hepatit C i Kronoberg. Elva individer hade sannolikt smittats i Sverige och sex i Ukraina. Intravenöst missbruk är den dominerande smittvägen hos de inhemska fallen även om det ibland är svårt att veta säkert. Fyra av de 19 fallen var akut hepatit C under 2024, samtliga inhemska.

Hepatit E

Mikrobiologen analyserar numera hepatit E själva och analysen ingår i beställningen ”Akut hepatit” sedan våren 2024. Då många patienter får milda symptom och hepatit E finns bland annat hos vildsvin i Sverige så kommer sannolikt fler fall att hittas med den ökade provtagningen. Under 2024 diagnostiserades tre fall i Kronoberg, samtliga smittade i Sverige. Ingen blev allvarligt sjuk.

Harpest (Tularemi)

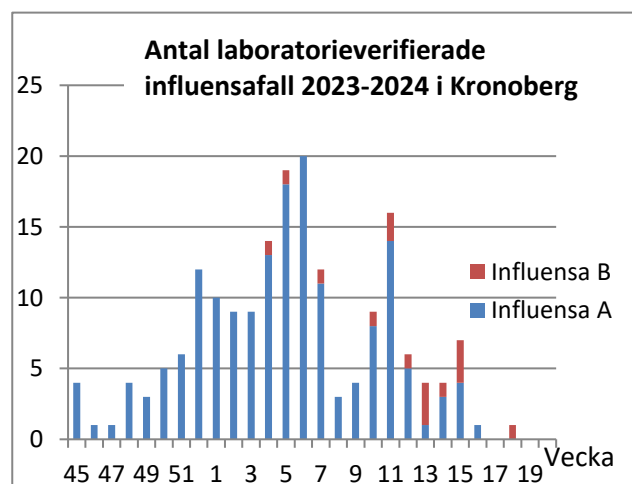
Ett fall diagnostiserat i Kronoberg 2024, patienten dock sannolikt smittad i norra Sverige.

HIV

Under 2024 har fyra fall anmälts i Kronoberg, varav tre var smittade utomlands. Totalt har närmare 100 patienter med HIV sin behandlande läkare i Kronoberg.

Influensa

Influensasäsongen 2023–2024 i Kronoberg var relativt lindrig med förhållandevis få diagnostiserade fall och lite mer utdraget tidsförlopp. Belastningen på sjukvården i vårt län var därför måttlig. Nationellt sågs toppen precis före jul medan den kom några veckor senare i Kronoberg. Influensa A dominerade och då framför allt H3N2 som utgjorde närmare två tredjedelar av alla typade fall nationellt.

Invasiva grupp A-streptokocker

Under första halvåret 2024 sågs en fortsättning på den kraftiga ökning av allvarliga infektioner orsakade av grupp A-streptokocker som började 2023. I Kronoberg anmäldes 29 fall under 2024 varav 23 insjuknade under januari till och med juni. Av de 29 fallen var 12 orsakade av en allvarlig hud- och mjukdelsinfektion och i åtta fall sågs primärt en septisk bild. Övriga manifestationer var pneumoni, halsinfektion, led- och skelettinfektion samt två fall av barnsängsfeber.

Invasiv infektion av Haemophilus influenzae

Anmälningsplikten finns för att följa upp vaccinationseffekten av vaccinet mot Haemophilus influenzae typ B som ingår i barnvaccinationsprogrammet sedan 1993. Under 2023 anmäldes tre fall vilket är något färre än tidigare år. Alla patienter var vuxna.

Kikhosta

Både i Sverige och i Kronoberg ökade fallen av kikhosta kraftigt 2024, sannolikt åtminstone delvis på grund av minskad smittspridning under pandemin vilket medfört att fler varit mottagliga. Under 2024 diagnostiserades 40 fall av kikhosta i vårt län, 15 var barn varav fyra var under ett år.

Sedan hösten 2022 erbjuds alla gravida i Kronoberg att vaccinera sig mot kikhosta för att skydda de minsta barnen.

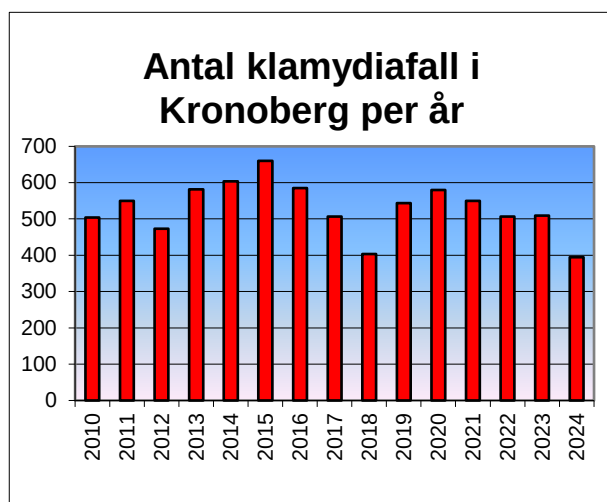
Klamydia

Antalet anmälda klamydiafall i Kronoberg minskade 2024 jämfört med senaste åren och hamnade på ungefär samma nivå som 2018. Även nationellt var det en minskning 2024. I vårt län hade vi 395 fall 2024 vilket motsvarar en incidens på knappt 200 fall/100 000 invånare att jämföra med drygt 250 fall/100 000 i riket som helhet.

Medelåldern för kvinnor var drygt 25 år och för män drygt 27 år, vilket är något högre än tidigare år. Andelen kvinnor som testas positivt var cirka 54%.

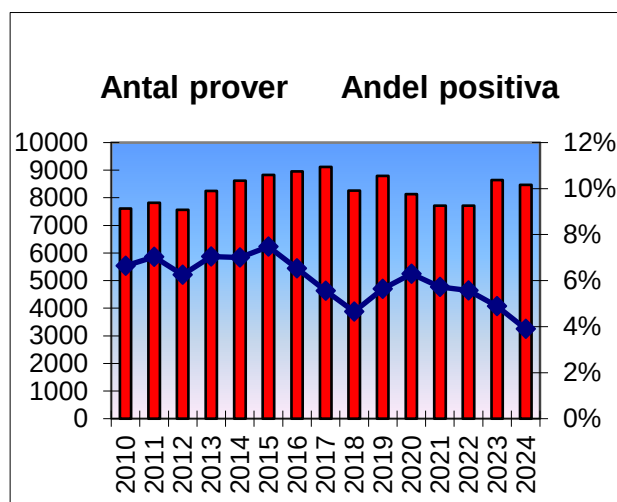
Andelen som upptäckts via smittspårning var cirka 33% vilket är en något lägre andel än 2023.

89% av fallen var smittade i Sverige.

Totalt analyserades 8467 klamydiatest på Mikrobiologen i Växjö under 2024. Det är nästan lika många som under 2023. Provtagningen i vården är åter på samma nivå som före pandemin vilket är positivt då individen också kan få råd och stöd i samband med provtagningen. Totalt sett är antalet prover sannolikt högre än före pandemin då egenprovtagning via nätläkare ökat de senaste sex åren. Under 2018 analyserades 95% av de positiva fallen på Mikrobiologen i Växjö medan det 2024 gått ner till 82%. Av denna anledning är det bara analyser utförda på Mikrobiologen i Växjö som redovisas i andelen positiva prover från och med 2018.

Egenprovtagningen (av prover analyserade på Mikrobiologen) utgör knappt 40% vilket är ungefär samma nivå som senaste åren.

Staplarna i diagrammet nederst till höger visar antalet klamydiaanalyser som utförs årligen på Mikrobiologen i Växjö (både provtagna i vården och egentester). Linjen i diagrammet visar på andelen av testerna som är positiva för klamydia.

Legionella

Ett fall anmält under 2024, Italien uppgivet som smittland.

Listeria

Under 2024 anmäldes ett fall av listeria, sannolikt smittad i Sverige. Vid alla inhemska listeriafall görs en omfattande smittspårning. Fallet 2024 var sannolikt smittad via opastöriserad ost.

Malaria

Två fall anmälda under 2024, fallen var smittade i Uganda respektive Gambia.

Meningokockinfektion (invasiv)

Ett fall under 2024 i Kronoberg. Patienten hade inte hjärnhinneinflammation och återhämtade sig relativt snabbt.

MRSA

MRSA-fallen fortsatte öka 2024 i Kronoberg, nu är antalet nya diagnoser på ungefär samma nivå som före pandemin. Samma trend ses nationellt.

I Kronoberg diagnostiserades 107 fall 2024. Ungefär hälften av fallen upptäcktes via smittspårning/screening, och ungefär lika många hittades vid utredning av sjukdomssymptom, dvs att patienten har en aktuell infektion orsakad av MRSA. Knappt 80 % av fallen bedömdes vara smittade i Sverige.

Mässling

Ett fall under 2024 i Kronoberg, läs gärna mer ovan.

Papegojsjuka (Psittakos)

Inga fall anmäldes i Kronoberg under 2024.

Pneumokockinfektion (invasiv)

Sedan hösten 2023 är det Vaxneuvance® som ingår i barnvaccinationsprogrammet nationellt. Fördelen med Vaxneuvance® är att det ingår 15 olika typer av pneumokocker medan Synflorix® enbart innehöll 10.

Under 2024 anmäldes 34 fall i vårt län och det är ungefär lika många fall som förra året och på motsvarande nivå som åren före pandemin. Av de 34 fallen var alla utom tre vuxna.

Pneumokocker med nedsatt känslighet för penicillin

Två fall (ett barn och en vuxen) anmäldes under 2024.

Påssjuka (Parotit)

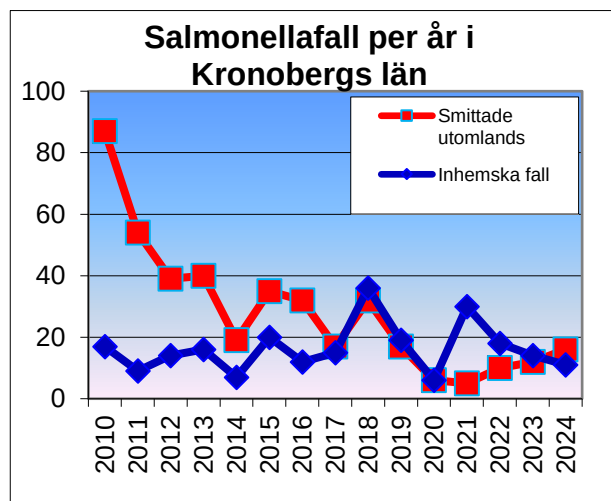
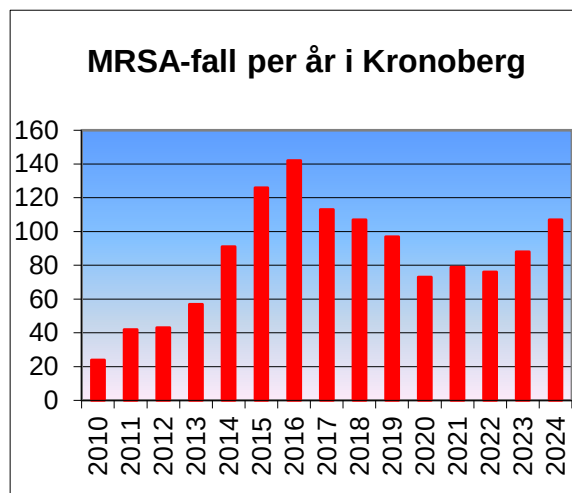
Under 2024 anmäldes 11 fall, alla under hösten och med epidemiologiskt samband, se ovan.

Salmonella

Antalet fall i Kronoberg som var smittade i Sverige ligger på ungefär samma nivå som före pandemin. De som smittats utomlands har ökat något jämfört med förra året men trots att resandet ökat igen efter pandemin är det ändå färre fall än före 2020.

Under 2024 rapporterades i Kronoberg 11 fall med smittland Sverige samt 16 fall som smittats utomlands. Av de 16 utlandssmittade fallen uppgavs sex vara smittade i Europa.

Två nationella utbrott (importerade ägg respektive groddar) under 2024 genererade ungefär 100 fall vardera varav enstaka fall i Kronoberg.

Shigella

Under 2024 anmäldes nio fall i Kronobergs län. Numera diagnostiseras de flesta fall via PCR. Då det inte går att skilja Shigella mot EIEC med PCR så handläggs de på samma sätt även om det inte går att verifiera fyndet med odling. Tre fall var sannolikt smittade i Sverige. Endast i ett fall kunde shigellabakterien odlas fram, de andra fallen var endast positiva i PCR.

Syfilis

Sju fall anmäldes 2024, vilket är två färre än förra året. Precis som gonorré ökar syfilis framför allt i storstadsregionerna men även i Kronoberg ses en viss ökning. Sex fall var män och ett var kvinna. Fem fall bedömdes vara smittade i Sverige.

TBE

I Sverige insjuknade färre individer under 2024 jämfört med 2023, så även i Kronoberg. Fortfarande är det flest fall i Stockholms skärgård samt omkring de stora insjöarna, men TBE-smitta finns numera i stora delar av landet. Västra Götaland såg en tydlig uppgång 2021. I Kronoberg har vi de senaste 10 åren i genomsnitt haft cirka tre fall varje år som är smittade i länet. Under 2024 rapporterades två fall sannolikt smittade i Kronoberg.

Tuberkulos

Under 2024 anmäldes sex fall, samtliga sannolikt smittade utomlands. Tre av dessa troligen smittade i Afrika och två i Asien. Ett fall sannolikt smittat i Spanien. I två av fallen satt infektionen i luftvägarna och har därmed varit smittsamma. De andra fallen rörde sig om körteltuberkulos och buktuberkulos och har inte varit smittsamma.

Tyfoidfieber

Inga fall anmäldes i Kronoberg under 2024.

Vibrio exklusive kolera

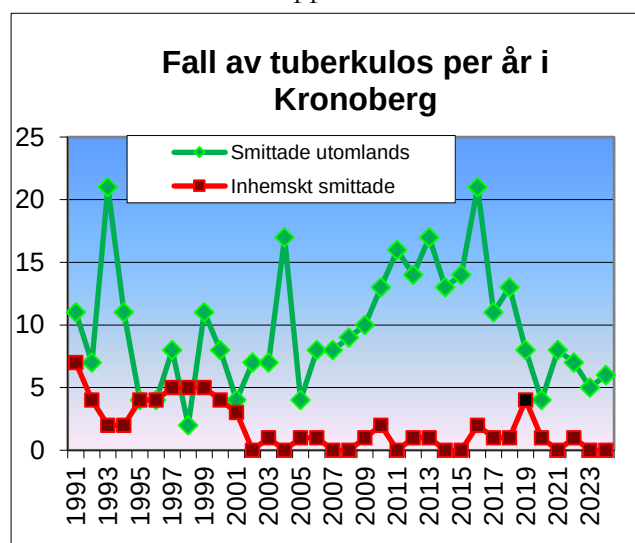
Dessa bakterier kan ge så kallad badsårsfeber, extern otit och tarmbesvär. Bakterierna är vanliga i bräckt vatten (t ex Östersjön) men kan även finnas i söt- och saltvatten. Under 2024 diagnostiserades inga fall i länet.

VRE

Vancomycin resistent enterokocker (VRE) förekommer av och till i mindre utbrott på olika håll i landet. På Vårdhygiens hemsida finns information om aktuella nationella utbrott gällande VRE och andra resistent bakterier. I Kronoberg hade vi två fall 2024, båda smittade utomlands.

Yersinia

Även gällande Yersinia så ställs numera de flesta diagnoserna via PCR och långt ifrån alla fynd går att odlingsverifiera. Under 2024 diagnostiserades 9 fall i Kronoberg vilket är något färre än de föregående åren. De flesta sannolikt smittade i Sverige. I landet rapporterades inga större utbrott under förra året.

Kontakt

Smittskyddsläkare: Christian Blomkvist
Bitr. smittskyddsläkare: Hampus Hjorton
Smittskyddssjuksköterska: Charlotte Svensson
Smittskyddssjuksköterska: Jennifer Fältbacke
Smittskyddssjuksköterska: Cecilia Eriksson

Tel: 0470-58 82 78

E-post: smittskyddet@kronoberg.se

Antalet anmälda fall i Kronoberg per år uppdelat på diagnos	
2017	1
2018	1
2019	1
2020	1
2021	1
2022	1
2023	1
2024	1
2025	1
2026	1
2027	1
2028	1
2029	1
2030	1

Diagnos	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Allmänfarliga sjukdomar		Exkl. covid-19	Exkl. covid-19	Exkl. covid-19		
Mpox (Apkoppor)	X	X	X	4	0	0
Campylobacter	141	83	102	133	115	97
Difteri	0	0	0	0	0	0
EHEC	16	16	13	20	20	9
Giardia lamblia	12	12	10	8	14	9
Gonorré	15	13	13	20	34	36
Hepatit A	4	0	4	4	0	1
Hepatit B	9	11	12	7	11	8
Hepatit C	18	11	17	19	12	19
Hepatit D	0	1	0	0	0	0
Hepatit E	1	0	0	0	0	3
HIV	4	4	2	4	0	4
HTLV VII infektion	1	0	0	0	0	0
Klamydia	544	580	550	507	509	395
Kolera	0	0	0	0	0	0
MRSA (anm.pliktig 2000)	97	73	79	76	88	107
Mjältbrand	0	0	0	0	0	0
Paratyfoidfeber	0	0	0	0	1	0
Pest	0	0	0	0	0	0
Pneumokock med nedsatt Pc känslighet	0	5	2	9	3	2
Rabies	0	0	0	0	0	0
Salmonellainfektion	36	12	35	28	26	27
därav inhemsk	19	6	30	18	14	11
Shigellainfektion	5	1	4	8	7	9
Syfilis	1	2	2	8	9	7
Tuberkulos	12	5	8	8	5	6
Tyfoidfeber	2	1	0	0	1	0
Virala haemorragisk febrar exkl dengue sorkf.	0	0	0	0	0	0
Anmälningsspliktiga sjukdomar					Exkl. covid-19	Exkl. covid-19
Atypiska mycobacterier	8	6	10	3	3	4
Botulism	0	0	0	0	0	0
Brucellos	0	0	1	0	0	0
Cryptosporidium	21	28	23	22	11	17
Denguefeber	2	0	0	0	0	1
Echinokockinfektion	1	1	1	1	0	0
Entamöba histolytica	0	0	0	0	0	0
ESBL producerande enterobacteriaceae	256	169	175	186	216	238
ESBL CARBA	3	2	3	5	5	9
Influensa	216	161	49	463	246	177
Invasiva Grupp A streptokocker	13	6	2	8	21	29
Invasiv haemophilus inf	6	6	5	5	9	3
Harpest (tularemī)	0	0	0	0	0	1
Kikhosta	11	5	0	0	2	40
Legionellainfektion	2	1	2	0	0	1
Leptospirainfektion	0	0	0	0	0	0
Listeriainfektion	1	1	5	1	1	1
Malaria	7	1	2	2	3	2
Invasiv meningokockinfektion	0	1	1	0	0	1
Mässling	0	0	0	0	0	1
Papegojsjuka	1	3	3	0	6	0
Invasiv pneumokockinfektion	37	15	7	30	37	34
Påssjuka	0	0	0	0	0	11
Q-feber	0	0	0	0	0	0
Röda hund	0	0	0	0	0	0
TBE	3	1	3	4	8	2
Trikinos	0	0	0	0	0	0
VRE	0	1	1	2	3	2
Vibrio exkl kolera	1	2	2	1	3	0
Viral meningoencephalit	11	2	10	5	10	14
Yersiniainfektion	15	3	5	16	14	9
Summa	1533	1245	1163	1617	1453	1336